

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINI BOSHQARISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Oripov Azizjon Obidjon o'g'li

(Toshkent Xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti)

Annotatsiya: Kredit portfelini boshqarish samaradorligini oshirish banklar uchun juda muhim vazifadir. Quyida kredit portfelini boshqarish samaradorligini oshirishga yordam beradigan bir nechta yo'llar keltirilgan. Riskni baholash va tahlil qilish, Kredit berishdan oldin mijozlarning moliyaviy holatini chuqur tahlil qilishdir. Kredit tarixini, daromadlarini va qarz yukini baholash orqali risklarni aniqlash mumkin. Kredit portfelini turli sohalar va mijozlar guruhlarini o'rtasida diversifikatsiya qilish. Bu, muayyan sektor yoki mijoz guruhidagi muammolar yuzaga kelganda, umumiy riskni kamaytirishga yordam beradi. Kreditlar bo'yicha muntazam monitoring o'tkazish va mijozlarning to'lov qobiliyatini kuzatish. Mijozlar bilan aloqani saqlash va ularga yordam berish imkoniyatlarini beradi. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, big data va sun'iy intellektdan foydalanib, kredit riskini baholash va prognoz qilish jarayonlarini avtomatlashtirish imkoniyati mavjud.

Kalit so'zlar: Kredit siyosatini yangilash, Ta'lim va trening, Kredit portfelining holati, risklarni kamaytirish.

Kredit siyosatini yangilash: Kredit berish shartlarini va siyosatini muntazam ravishda ko'rib chiqish va yangilash, bozor sharoitlariga moslashtirishdir. Kredit siyosatini yangilash — bu moliyaviy muassasalar, banklar yoki davlat tomonidan kredit berish jarayonini takomillashtirish maqsadida amalga oshiriladigan o'zgarishlar va yangiliklardir. Bu jarayon bir qancha jihatlarni o'z ichiga oladi:

1. Qoidalar va me'yorlar

● Yangi qoidalarni ishlab chiqish: Kredit berish jarayonini tartibga solish uchun yangi qoidalar va me'yorlarni ishlab chiqish.

● Mavjud qoidalarni yangilash: Bozor sharoitlari va iqtisodiy o'zgarishlarga mos ravishda mavjud qoidalarni yangilash.

2. Kredit reytingi va baholash

● Kredit reyting tizimi: Mijozlarning kredit tarixini baholash tizimini takomillashtirish, bu orqali kredit olish imkoniyatlarini aniqlash.

● Xavf baholash: Mijozlarning moliyaviy holatini tahlil qilish va kredit berishdan oldin xavf darajasini aniqlash.

3. Qarzdorlikni boshqarish

● Qarzdorlikni nazorat qilish: Qarzdorlikni boshqarish mexanizmlarini kuchaytirish va mijozlarga qarzlarni qaytarishda yordam berish.

● Qaytarish muddatlari: Qarzdorlikni qaytarish muddatlarini belgilash va mijozlar bilan shartnomalar tuzish.

4. Texnologiyalarni joriy etish

● Onlayn xizmatlar: Kredit olish jarayonini soddalashtirish uchun onlayn ariza berish va xizmatlar ko'rsatishni joriy etish.

● Sun'iy intellekt: Kredit baholash va xavf tahlili uchun sun'iy intellekt va boshqa zamonaviy texnologiyalarni qo'llash.

5. Mijozlarga xizmat ko'rsatish

● Mijozlar bilan aloqa: Mijozlarga kredit olish jarayonida qulaylik yaratish va ularni to'g'ri yo'naltirish.

● Ta'lim va xabardorlik: Mijozlarga moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha ta'lim berish.

6. Monitoring va nazorat

● Nazorat mexanizmlari: Kredit berish jarayonini nazorat qilish va monitoring qilish tizimlarini joriy etish.

● Statistika tahlil: Kreditlar bo'yicha statistik ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish orqali siyosatni takomillashtirish.

7. Iqtisodiy sharoitga moslashuv

● Iqtisodiy o'zgarishlarga javob berish: Iqtisodiy sharoitlar, inflyatsiya darajasi va boshqa omillarga qarab kredit siyosatini moslashtirish.

Kredit siyosatini yangilash jarayoni har bir muassasa yoki davlat uchun alohida bo'lishi mumkin, chunki ularning maqsadlari, resurslari va bozor sharoitlari turlicha. Mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatish, ularning ehtiyojlarini tushunish va ularga mos xizmatlarni taklif qilish orqali mijozlar sadoqatini oshirish. Bank xodimlarini kredit berish jarayonlari, risklarni boshqarish va mijozlar bilan ishlash bo'yicha muntazam ravishda o'qitishdir. Mijozlar tomonidan to'lanmagan qarzlarni bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqish, masalan, qaytarish rejalari yoki restrukturizatsiya imkoniyatlari mavjud. Mijozlarga moliyaviy rejalashtirish va boshqarish bo'yicha maslahatlar berish orqali ularning to'lov qobiliyatini oshirish mumkin. Kredit portfelining holati haqida muntazam ravishda tahliliy hisobotlar tayyorlash va ularni boshqaruvga taqdim etish. Ushbu yo'llar orqali banklar kredit portfelini samarali boshqarishi va risklarni kamaytirishi mumkin.

Kredit siyosatini yangilash bank yoki moliya tashkilotining kredit berish jarayonini, shartlarini va me'yorlarini qayta ko'rib chiqish va yangilash jarayonidir. Kredit siyosati, odatda, iqtisodiy sharoitlar, bozor talab va bankning ichki strategiyalariga asoslanib o'zgaradi. Quyida kredit siyosatini yangilashning asosiy jihatlari keltirilgan:

1. Iqtisodiy sharoitlarni hisobga olish

● Iqtisodiy o'sish: Agar iqtisodiy o'sish kuchayayotgan bo'lsa, banklar ko'proq kredit berishga tayyor bo'lishi mumkin. Inflyatsiyaning o'sishi kredit shartlariga ta'sir qiladi, chunki yuqori inflyatsiya foiz stavkalarini oshirishi mumkin. Ishsizlikning yuqori darajasi kredit so'rovlarining kamayishiga olib kelishi mumkin. Kredit mahsulotlari, Mijozlar tomonidan qiziqish bildirayotgan yangi kredit mahsulotlarini ishlab chiqish. Raqobatchilar tahlili raqobatchilar tomonidan taklif etilayotgan shartlarni o'rganish va ularni yaxshilash.

Riskni boshqarish: Kredit berish jarayonida risklarni kamaytirish maqsadida yangi me'yorlar va cheklovlarni belgilash.

● Mijoz segmentatsiyasi: Mijozlarning turli segmentlari uchun alohida kredit shartlarini ishlab chiqish.

● Digitalizatsiya: Kredit berish jarayonini avtomatlashtirish va raqamli platformalardan foydalanishni kengaytirish.

Ma'lumot tahlili: Mijozlar haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali qaror qabul qilish jarayonini yaxshilash.

Qonunchilik o'zgarishlari: Kredit siyosati yangilanishi uchun davlat tomonidan belgilangan yangi qonunlar va me'yorlarga moslashish.

Xulosa qilib aytganda, kredit siyosatini yangilash bankning barqarorligini ta'minlash va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishni maqsad qiladi, shuning uchun bu jarayon muntazam ravishda amalga oshirilishi lozim.

Kredit siyosatini yangilash jarayoni bankning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatishni maqsad qiladi. Bu jarayon muntazam ravishda amalga oshirilishi zarur, chunki iqtisodiy sharoitlar va bozor talablariga tezda javob berish muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "E-Commerce 2021" - Kenneth C. Laudon, Carol Guercio Traver.
2. "Digital Marketing for Dummies" - Ryan Deiss, Russ Henneberry.
3. "The Everything Store: Jeff Bezos and the Age of Amazon" - Brad Stone.
4. "The Impact of E-commerce on Consumer Behavior" - Journal of Business Research.